

MESLEĞE YÖNELTME

Dr. EKMELE ZADİL

İstanbul İş ve İşçi Bulma Kurumu Müdürü

GİRİŞ :

Bugünün ileri cemiyetlerinde sosyal faaliyetler bir âmme hizmeti olarak ele alınmaktadır. Âmme hizmeti mefhumu zamanımızda çok değişmektedir. Eski devirlerde, orta çağlarda ve hatta 19 uncu asra kadar, âmme hizmeti denince aşağı yukarı sadece dahilî ve haricî emniyete müteallik çalışmalarla, memleket içi nizam ve emniyetin temini anlaşılırdı.

Zamanımızda ise; Devlet, ekonomik ve sosyal çalışmaları hemen ön safa almış bulunmaktadır.

Sosyal çalışmalar; iş güçlerinin en iyi bir şekilde değerlendirilmesi ve produktivite'nin arttırılmasına, aynı zamanda millî ekonominin de inkişafına ve millî gelirin yükselmesine yardım etmektedir. Sosyal çalışmalar aynı zamanda memleket dahilinde sosyal adaleti temin suretiyle, sosyal huzursuzluğu bertaraf etmektedir.

Say'ın korunması maksadiyle çıkarılan iş kanunları, mecburiyet, esasına dayanan sosyal sigortaların ihdası ve nihayet iş ve işçi bulma hizmetinin Devlet tarafından düzenlenmesi ve hep bu yeni zihniyetin mahsulleridir.

İş ve işçi bulma, ilk olarak 1911 senesinde İngiltere'de Devlet tarafından organize edildikten sonra diğer devletler de resmî iş ve işçi bulma hizmetini organize etmek yoluna girmişlerdir.

İş ve işçi bulma teşkilâtlarının en büyük vazifesi «plasman, yani işe yerleştirmedir». Bunun yanı başında gelen ikinci büyük va-vifesi ise «yetiştirmedir».

Yetiştirme bahsinde en mühim konuyu «mesleğe yöneltme» teşkil etmektedir. Bu konuşmamı kısaca mesleğe yöneltmeden ne kastedildiğine ve bu sahada yapılan çalışmalara hasredeceğim.

I

MESLEĞE YÖNELTME FAALİYETLERİNİN MANASI VE GAYESİ

Modern sosyal tesisler arasında önemli bir mevki işgal eden «MESLEĞE YÖNELTME» faaliyetlerinin gayesi; başlıca şu iki vazifenin yerine getirilmesidir.

1 — Çalışanların veya yeniden çalışma hayatına atılacak olanların kabiliyetini ölçerek, istediği mesleğe intibak derecesini tayin etmek,

2 — Tavsiye isteyen kimsenin, arzuladığı meslekteki iş imkânlarını tesbit etmek...

Birincisinin hedefi; tavsiye isteyen, istidadı haricinde yanlış bir meslek seçmesini ve bu yüzden bedbaht olmasını önlemek yeya-muvaffakiyetsizliğin doğuracağı komplekslerden korumaktır.

İkincisinin hedefi ise; tavsiye isteyen, iş bulma ve inkişaf imkânı olan bir mesleğe yöneltmektir.

Başta Almanya olmak üzere; umumiyetle ileri memleketlerde, iş ve işçi bulma teşkilâtlarına bağlı ve tamamen meccani olan «MESLEĞE YÖNELTME» çalışmalarına;

1 — Öğretmenler,

2 — Tabibler, bilhassa; eğer mevcut ise okul doktorları yardımıda bulunurlar,

Ancak; mesleğe yöneltme faaliyetleri tatbikatında en büyük vazife, Mülakatçılara (Müşavirlere) düşmektedir. Bu sebeple mülakatçıların yetiştirilmesi için hususî bir eğitim esası kabul edilmiş bulunmaktadır. Mesleğe yöneltme servislerinde çalışan mülâ-katçılar iki senelik bir staj devresine tâbi tutulduktan sonra muvaffak oldukları takdirde istişare vazifesine verilmektedirler.

Mülakatçı; kendisinden tavsiye ve bilgi almak üzere müracaat edenlerle şu mevzular üzerinde görüşür.

1 — Müracaatçının temayülü, seçmek istediği meslek nedir?

2 — Müracaatçının kabiliyeti, karakteri, bünyesi bu mesleğe intisabına elverişli midir?

3 —■ Müracaatçının, seçmek istediği meslekte yetişmesi için ebeveyni gerekli masrafları ödeyebilecek durumda mıdır?

4 — Bu meslekte iş bulma imkânları nasıldır?

Bir mesleğe yöneltme servisine başvuran genç veya kâhilin ilmi usullerle ve teknik vasıtalarla istidat ve kabiliyetleri ölçüldükten sonra, kendisine tavsiye edilecek meslek hakkında da tenvir edilmesi lâzımdır.

Bunun için; mülakatı yapacak olan mütehasısın şu hususda tam bir bilgiye sahip olması icap eder :

1 — Memlekette mevcut iş ve mesleklerin neler olduğu, ana ve talî gurupları, miktarları,

2 — Mahiyetleri,

3 — Bu iş ve meslekler için ne gibi hazırlık veya tahsile lüzum olduğu,

4 — Her meslek için gerekli, fikrî ve şahsî kabiliyetlerle, bilgilerin nelerden ibaret olduğu,

5 — Bu iş ve mesleklerde, ilerleme, yükselme imkân ve kolaylıkları.

6 — İş ve mesleklerin iyi ve kötü tarafları,

7 — Bölgelere göre dağılışı ve her belgedeki çahşma şartları, geçim şartları,

8 — Hangi bölgede, hangi iş ve mesleğe ihtiyaç bulunduğu ve bu ihtiyacın ne kadar müddetle devam edeceği,

9 — Hangi bölgenin hangi işlerin ve ne miktarlarda taazzuv etmesi gerektiği ve hangi miktarları aşarsa bir buhrana sebebiyet verebileceği hususlarının evvelden tahmin ve tesbiti..

Ayrıca; mesleğe yöneltme servisleri, mütehasıs mülakatçıların şu bilgilerle de mücehhez bulunması lâzımdır.

a) Mesleklerin muayyen tarifleri, tabii tasnifleri, ana ve talî gurupları ve birbirleriyle münasebetleri, kod bünyeleri,

b) İşlerden herbirinin ve her iş parçasının mej'dana gelmesi için lüzumlu hareket ve zaman ölçülerini gösteren grafikler,

c) İş tahlillerini gösteren Psikograf, profil veya endeksler...

Bir mesleğe yöneltme servisine başvuran vatandaşlar memleketlerinin ekonomik ve sosyal bünyesine, bizzat seçtikleri veya kendilerine tavsiye edilen mesleklerin mahiyetlerini tanıyacaklar ve ancak böyle geniş bir aydınlık içinde istikbâlleri hakkında en uygun karara varabileceklerdir.

Bu şahısı problemler haricinde, mevzuun ekonomi ve nüfus politikası ile alâkalı cepheleri de, aynı ehemmiyetle birinci plânda gözönünde bulundurulmalıdır.

Hangi mesleklerde ne miktar personele ihtiyaç bulunduğunu tesbit etmek ve iş güçlerine iş imkânlarına göre istikamet vermek gerekmektedir. Bu maksatla; esaslı bir iş piyasası etüdünün gerek hali hazır durumu ve gerekse müteakip senelere ait ihtimalleri aydınlatması lâzımdır.

Bir mesleğe, iş imkânından fazla personelin intisabı bu iş kolunda işsizlik tevliid edebilir. Bu sebeple; mesleğe yöneltmede objektif zaruretlar, sübjektif sebeplere tercih edilmeleidir.

Meselâ Almanya'da, senede takriben 750 - 900.000 genç mekteplerini bitirip hayata atılmaktadır.

Harp yıllarında tevellüdatm düşmüş olması sebebiile ; 1958 -1962 yılları arasında, Almanya'da, iş piyasası ihtiyacına nazaran, işçi fıkdanı zuhur edeceği hesap edilmiş ve daha evvelden tedbir alınarak, İsviçre ile bir işçi mübadelesi anlaşması yapılmıştır.

II

MESLEĞE YÖNELTME FAALİYETLERİNİN VAZİFELERİ

a) Tecrübeler göstermiştir ki; gençler, umumiyetle günün modası olan mesleklere heves etmektedirler. Meselâ; doktorluk, mühendislik, avukatlık gibi popüler meslekler, yurdumuzda da günün modasıdır. Gençlerin, muayyen mesleklere temayülünde, aile büyüklerinden birisinin şu veya bu meslekte muvaffak olmuş bulunması da âmil olmaktadır.

Halbuki; bir mesleği arzu etmek başka, bu mesleğe uygun vasıflara mâlik olmak yine başkadır.

Bunun içindir ki; bir mesleğe intibak edilip, edilmeyeceğinin tesbiti için mütehassıs bir müşavire ihtiyaç vardır.

Meslek intihabında ebeveynin hissî zaafıları da menfi bir rol oynamaktadır.

Ana, baba, çocuklarının, behemahai Üniversiteyi okuyup mesleklerden birisine intisabını isterler. Kerrat cetveli ile bile başı hoş olmayan çocuklarının mühendis olmasını, bir laboratuvar mesaisinin icapettirdiği sabır ve dikkat hassaları yerine, dinamik bir karakter taşıyan oğullarının kimyager olmasını arzu ederler.

Halbuki; bilhassa; iktisaden geri kalmış cemiyetlerde herkesin en müsmir olabileceği işe sevk edilmesi lâzımdır.

Bir misal olarak Almanya'da bu sahada ilerlemiş diğer memleketlerde olduğu gibi, gençlerin yetiştirilmesi ve mesleğe yönltilmesi işi iki koldan yürütölmektedir.

1 — Tekmil gençlerin istifadelerini sağlamak üzere, iş ve işçi Bulma Teşkilâtlarında kurulan Mesleğe Yöneltilme servisleri,

2 — İş yerlerinde kurulan Mesleğe Yöneltilme servisleri.

Mesleğe yönltilme servisleri mekteplerle çok sıkı bir iş birliği yapmakta ve hemen daima birlikte çalışmaktadırlar. Mesleğe yönltilme bakımından gençler şu şekilde bir sıraya tâbi tutulmaktadırlar.

1 — 8 senelik mecburî tahsil çağında olanlar.

2 — Orta tahsilde bulunanlar.

3 —• Liseyi ikmâl edenler.

Talebenin birinci sınıftan itibaren muntazam bir şekilde doldurulan ve kartütekte muhafaza edilen Mesleğe Yöneltilme dosyaları sonuna kadar takip ve tetkik edilir. Her talebe doktor muayenesinden de geçirilip sıhhî durumları tesbit edilir. Çocuk mektebini veya bulunduğu şehri değiştirdiği takdirde dosyası daima gittiği yere gönderilir. Böylece birinci sınıftan iş hayatına atıldığı zamana kadar gençlerin geçirdikleri bütün istihaleler takip, tetkik ve kontrol edilmiş olur. Bu konuda okul - aile birlikleriyle de sıkı bir iş birliği yapılmaktadır.

İhtiyarî olmasına rağmen gençlerin % 90 ı istişarede bulunmak üzere Mesleğe Yöneltilmeye başvurmaktadır.

b) MALULLER.

Malüllerin yeniden mesleğe yönltilmesi çalışmalarına bir misal olarak, İngiltere'de ve Almanya'da bizzat tetkik imkânını bulduğum yetiştirme merkezinden bahsedeceğim.

Malül ve çalışamıyaeak durumda olanları cemiyete yük olmaktan kurtarıp, yapabilecekleri bir işe alıştırarak ve hayatlarını bizzat kazanma imkânını sağlayarak, manen ve maddeten kalkınmalarına imkân ve zemin hazırlamak üzere tesis edilen rehabilitasyon merkezleri, yine iş ve işçi bulma ve İşsizlik Sigortası teşkilâtının, dinî teşekküllerle hayır cemiyetlerinin de müzaheretleriyle başarmakta olduğu vazifeleri meyanmda bulunmaktadır.

Bu merkezden ISNY de bizzat ziyaret ettiğimiz Versehrteaheim Merkezi 1946 danberi faaliyettedir.

Eski bir münasebeti olan bina, Hitler rejimi esnasında U.S.A. tarafından işgal ve tamir edilmiş, bilâhara; maluller bürosu olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Ancak kuruluşundan beri, burada ikamet etmekte olan ağır malüller de mevcuttur. Hemen bütün vücudu koisuz veya bacaksızlar teşkil etmekte fakat, durumun feceatine rağmen hemen hepsi talihlerine razı olmuş ve hayatlarını bizzat kazanmaktan memnun görülmektedirler.

Devlet tam malüllerle günde 4,5 •■mark, nispeten daha az malül olanlara da malüliyet derecelerine göre, daha az olmak üzere mukannen bir işe ve barındırma ücreti Ödemektedir.

Malüllerin bizzat yaptıkları işlerden kazançları da tamamen kendilerine¹ kalmaktadır.

7 seneden beri, hiç yatağından kalkmadan çalışan, bacaklarından mahrum bir malülün, Rus bölgesindeki evine muntazaman yardım ettiğini de müşahede etmiş bulunuyoruz.

İş ve İşçi Bulma Kurumu, bu malüllerin yapabilecekleri işleri tesbit ederek bu mahiyette siparişler almakta ve bu işlerin yapılması için lüzumlu âlet ve malzemeyi malülere ücretsiz olarak vermektedir.

Esasen, malüllerin istihdamına ait kanun gereğince, bütün işverenler işçi sayılarının % S nisbetinde malül istihdamına veya istihdama mecbur olduğu beher malül başına ayda 50 Mark ödemeğe mecbur olduklarından Kurum bu paraları tahsil etmekte ve barındırılan veya yetiştirilen malülere tahsis etmektedir.

İşverenler, malülere yaptırılmak üzere iş sipariş verdikleri takdirde 50 Mark tazminat ödemekten muaf tutulmaktadır. Bu teşvik yolu ile alman siparişler, malülere iş ve kazanç teminine kâfi geimektedir.

Kurum, bu merkezlere alman beher malül için defaten ve bir defaya mahsus olmak üzere 40C0 Mark ödemekte, ayrıca Devlet ve Hayır Cemiyetleri de nakdî yardımlarda bulunmaktadır.

c) REHABİLİTASYON.

Rehabilitasyon ve yetiştirme merkezleri :

Harp te veya sivil hayatta uğradıkları arızalar veya rahatsızlıkları sebebi ile çalışma gücünü kayıp etmiş olanların, yeniden durumlarına uygun bir meslek veya iş edinmek üzere müracaat edecekleri bu merkezlerin bir kısmı yatılı, bir kısmı da yarı yatılı veya neharidir.

'a) Buraya uzun müddet harp hizmetlerinde veya hastahane-lerde kalarak çalışma gücünü, itimadını ve hatta cesaretini kayıp etmiş olanlar gelmektedirler.

Hastahane idareleri bu durumda olanları hastahane ile ilgileri kesilmeden evvel iş ve işçi bulma memurları ile' temas ettirmekte ve mülakat neticesine göre, gerekiyorsa memur bu hastayı rehabilitasyon merkezine göndermektedir.

b) Hususî doktorlar tarafından muayene ve tedavi edilen aynı durumdaki hastalar da, iş bulma büroları müdürlüklerine re'sen müracaat edenler de, birer memur tarafından lüzum gösterildiği takdirde bu merkezlere gönderilmektedir.

Halen bu merkezlere bağlı 15 ünite mevcuttur. Bunlardan ikisi Londra'da, diğerleri memleketin muhtelif bölgelerindedir. Londra merkezindeki 200, diğerleri 100 er kişilik olan bu ünitelerin her birinde 30-35 mütehasıs personel çalışmaktadır. İhtisas bölümleri üçe ayrılmıştır.

- 1 — Ruhiyatçı,
- 2 — Sosyal yardım uzmanı,
- 3 — Doktor.

Hasta üniteye müracaat ettiği ilk hafta zarfında her üç uzmanın ve bilahare atelye şefinin tetkikinden geçerek intibak kabiliyeti tayin ve tesbit edilir. Hafta sonunda bir komisyon halinde içtima eden mütehasıslar, o hafta içinde ele alman müracaatlardan

her birinin nasıl ve ne kadar müddetle hangi eğitime tabi tutulacağını tesbit ederler.

Tesbit edilen eğitimin ikmalinden iki hafta evvel, aynı komisyon durumu bir kerre daha gözden geçirerek teşhisin neticesini tahlil ve gerekirse yapılacak değişiklikleri karara bağlar.

a) Eğitim : Evvelce belirli bir işte çalışmakta iken muhtelif sebeplerle çalışma hayatından uzaklaşmış olanlara, yeniden eski işlerine devam inad ve insiyakını aşılama3.k,

b) Eski işine devama mani bir arızaya uğramış olanları yeniden durumlarına uygun bir meslek sahibi yapmak hedeflerine müteveccih bulunmaktadır.

Bu maksatla yapılan eğitimin müddetleri hastaların durumuna göre değişmekte, 15 gün içinde çalışabilecek hale gelenler olduğu gibi, 6 ay ve bazı ahvalde bir sene eğitime tabi tutulanlar da mevcuttur.

Rehabilitasyon merkezlerinde yeniden kendi işine veya yeni bir işe alıştırılanlar, muvafakatları alındıktan sonra iş ve işçi bulma büroları ile temasa geçirilirler. Kendilerine yapabilecekleri münhal işlerin listeleri tevdi ve işler izah edilir. İstatistikler bu kabil teşebbüslerin % 80 inin muvaffakiyetle neticelendiğini göstermektedir.

Rehabilitasyon merkezlerine kabul edilen hastalara, eğitime tâbi tutuldukları müddetçe :

Bekâr erkeklere haftada 4,8 Sterlin

Evli erkeklere haftada 5,8 Sterlin

Ayrıca çocuk başına haftada 8 Şilin ödenmektedir.

Merkeze hergün gelip gitmekte ise yol paraları, merkez civarında bir ikametgâh temin edilmişse kirası verilmektedir.

Kadınlara ödenen miktarlar, erkeklere nazaran bir az daha noksandır. Bu ücretler işsizlik sigortası ödeneğinden fazla normal işçilik ücretlerinden bir az daha azdır.

Eğitim atelyelerinde, kültür fizik vasıtaları ile mücehhez jim-nastihkanelerde doktorların nezareti altında beden hareketleri yaptırılmakta ve gıdalarına itina edilmektedir. Kahvealtı, öğle yemeği ve ikinci çayı için maliyetinden çok aşağı bir ücret alınmaktadır. Merkezlerin masrafları hükümetçe ödenmekte ise de hayır cemiyetleri geniş mikyasta teberrularda bulunmaktadır.

Bu merkezlerin her birinin teşkilât ve eğitim programları muayyen maksatlara göre ayarlanmıştır.

Bir kısmında, çalışma gücünü veya kabiliyetini kayıp etmiş kadın ve erkekler birlikte eğitime tâbi tutulmakta ve burada erkeklere hafif marangozluk işleri, kadınlara silicilik ve saire öğretilmekte, bir diğer merkezde, oturularak yapılan işler, bir başkasında muhasebe, daktilografi, stenografi ve emsali büro işleri öğretilmektedir.

Bilzet ziyaret ettiğimiz büyük merkezlerden birisi, münhasıran eski muhariplerle malüllere ve hatta hapisanede uzun müddet kalmış olanlara aittir. 250 mevcutlu olan bu merkeze alınanların hemen hepsi iş ve işçi bulma büroları tarafından gönderilmiş bulunmakta idi.

Bu merkezde 14 muhtelif meslek öğretilmektedir. Her kursun devam müddeti mesleğin ne'ine göre ayarlanmış olup, 6 aylık bir sene arasında tehalüf etmektedir.

Merkezler sendikalarla devamlı olarak temas halindedirler. Merkezde açılacak kursların nevileri her meslekte yetiştirilecek olanların sayıları işveren ve işçi sendikaları ile Çalışma Vekâleti mümessillerinin müştereken yaptıkları toplantılarda tesbit edilmektedir.

Tipik bir merkezde açılan kursları ve müddetlerini arzedelim :

1 — Elektrikçilik	39	hafta
2 — Saat tamirciliği	52	hafta
3 — Terzilik	36	hafta
4 — Müretteplik	26	hafta
5 — Marangozluk	26	hafta
6 — Cam üfleyiciliği	26	hafta
7 — Tesviyecilik	26	hafta
8 — Tornacılık	26	hafta
9 — Frezecilik	26	hafta
10 — Makine ressamlığı	39	hafta
11 — Kunduracılık	26	hafta
12 — Bıçkı hızarıcılık	26	hafta
13 — Dekoratör ve badana	26	hafta
14 — Oto ve motor tamiri	26	hafta
15 — Musluk ve boru tamiri	26	hafta

yetiştirme merkezlerinde vazifeli plasman memurları da bulunmaktadır.

Bir memur, işçilerin durumlarını muntazaman takip ederek iktisap ettikleri meslekî vasıflara göre cetvelleri yapar, işe yerleş-

tirilmelerinin mikdar ve yerleştikleri işlerin mahiyetlerini tesbit eder.

Ziyaret ettiğimiz merkezin müdürü malûl bir eski mimardır. Ve bu vazifesinde 15 seneden beri çalışmaktadır. Bu yetiştirme merkezlerine devam edenlerin %20.sı veremlilerden, % 34 ü eski muhariplerden, bakiyesi sakatlardan seçilmiştir.

III

TARİHÇESİ VE MUHTELİF MEMLEKETLERDEKİ ÇALIŞMALAR

Mesleğe yöneltmenin mevzuu ve mahiyeti hakkındaki bu umumî malûmatı itmam etmek üzere sırasile,

- a) Mesleğe yöneltme faaliyetlerinin kısaca tarihçesi ile,
- b) Muhtelif memleketlerde nasıl başlayıp ne suretle inkişaf ettiği, tatbik tarzları, organizasyonu bu günkü mahallî durumları,
- d) Milletlerarası çalışma teşkilâtının bu mevzudaki teşebbüslerini tetkik edelim :

Almanya'dalci durum ve tarihçe :

Alman mesleğe yöneltme çalışmalarının esas prensibi, tek mil memleketi ihata eden şümullü bir organizasyona erişmektir. Öyle ki, ilk tahsilini bitiren her genç behemahaî Mesleğe Yöneltme Teşkilâtından tavsiye almış bulunsun. Her genç iş hayatına atılmadan evvel Mesleğe Yöneltme servisine müracaat edecekse de istediği mesleği seçmekte yine de serbest olacaktır.

Almanya'da Mesleğe Yöneltmenin bu günkü durumunu izahtan evvel, kısaca tarihçesine temas edelim :

İlk defa, 1898 yılında (Alman kadın birlikleri konfederasyonu) kadınların iktisadî hürriyetlerine kavuşmalarını teşvik maksadiyle çalışabilecekleri meslekleri tayin yolunda faaliyette bulunmak üzere bir komisyon teşkil etmiş ve buna (Mesleğe Yöneltme Komisyonu) adını vermiştir.

Komisyonun çalışmaları ve bilâhare yaptıkları neşriyat sayesinde kadınların meslek hayatına intibakları yolunda mühim ilerlemeler kaydedilmiştir.

1910 senesinde Bresiau'da toplanan hususi Alman iş ve İşçi Bulma Büroları Birliği (Mesleğe Yönelme) faaliyetleri hakkında etraflı bir rapor tanzim ederek Mesleğe Yönelme faaliyetleri iş piyasasının esaslı bir branşı olarak kabul edilmiştir.

1917 senesinde Bavyera Devlet Vekâleti iş yerlerindeki (mün-hallerin doldurulması ve Mesleğe Yönelme) hakkında bir genelge yayınlamıştır ki : Bu vesika bu günkü Mesleğe Yönelmenin kuruluşunun esasını teşkil etmiştir. Zira; bu tarihten sonra bütün Almanya'da Mesleğe Yönelme faaliyetleri esaslı bir şekilde organize edilmeye başlamıştır.

1922 de ıstar edilen bir kanunla (*Resmî İş ve İşçi Bulma Servisi*) vücade getirilmiş ve (Mesleğe Yönelme) de bu teşkilâtın vazifeleri arasında yer almıştır.

Nihayet 1927 senesinde (*İş ve İşçi Bulma ve İşsizlik Sigortası Kanunu*) ıstar edilerek gerek İşsizlik Sigortası gerek Mesleğe Yönelme servisi bu teşkilâtın aslî ve mecburî vazifeleri arasına ithal edilmiştir.

1952 de çıkarılan ve İşsizlik Sigortası ile İş ve İşçi Bulma hizmetlerini yeniden organize eden Kanun, 1927 Kanununun ana prensiplerine tamamiyle tetabuk etmektedir. Bu kanuna nazaran : *İş ve İşçi Bulma ve İşsizlik Sigortası Federal Teşkilâtına* (Bundesanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung) i üç ana vazife mevdu bulunmaktadır.

- 1 — İşe yerleşme (plâsman),
- 2 — İşsizlik Sigortasının tedviri,
- 3 — Mesleğe Yönelme,

Teşkilâtın en büyük şubelerinden köylerdeki en küçük bürolara kadar hepsinde, bu üç vazife aynı zamanda ifa edilmekte ve bu üç ana servisin her birinin başında mes'ul ve yetkili bir memur bulunmaktadır.

Mesleğe Yönelme, halen, Almanya'da çalışma hayatının esaslı bir unsuru ve Çalışma Vekâletinin en büyük organizasyonu olan bu teşkilâtın başlıca üç vazifesinden biri olmuştur.

Mesleğe Yönelme sahasında, hususî surette yetiştirilmiş müşavir personelin yanı başında mütehasıs doktorlar (Tabibler) de vazifelendirilmişlerdir.

Bu sahada ilerlemiş olan diğer memleketlerde olduğu gibi Almanya'da, en çok üzerinde durulan zümreyi gençler teşkil etmektedir.

Gençlerin yetiştirilmesi ve Mesleğe Yöneltilmesi işi iki koldan yürütülmektedir.

1 — Tekmil gençlerin istifadelerini sağlamak üzere, İğ ve İşçi Bulma Teşkilâtlarında kurulan Mesleğe Yöneltilme servisleri.

2 — İş yerinde kurulan Mesleğe Yöneltilme servisleri.

Mesleğe Yöneltilme servisleri mekteplerle çok sıkı bir iş birliği yapmakta ve hemen daima birlikte çalışmaktadırlar. Mesleğe Yöneltilme bakımından gençler şu şekilde sıraya tâbi tutulmaktadır.

1 — 8 senelik mecburî tahsil çağında olanlar.

2 — Orta tahsilde bulunanlar.

3 — Liseyi ikmâl edenler.

Talebinin birinci sınıftan itibaren muntazam bir şekilde doldurulan ve kartotekste muhafaza edilen Mesleğe Yöneltilme dosyaları sonuna kadar takip ve tetkik edilir. Her talebe doktor muayenesinden de geçirilip sıhhi durumları tesbit edilir. Çocuk mektebini veya bulunduğu şehri değiştirdiği takdirde dosyası daima gittiği yere gönderilir. Böylece birinci sınıftan iş hayatına atıldığı zamana kadar gençlerin geçirdikleri bütün istihaleler takip, tetkik ve kontrol edilmiş olur. Bu konuda okul - aile birlikleriyle de sıkı bir işbirliği yapılmaktadır.

İhtiyari olmasına rağmen gençlerin % 90 ı istişarede bulunmak üzere Mesleğe Yöneltilmeye başvurmaktadır.

Mesleğe Yöneltilme servislerinde çalışan müşavir (mülakatçı) personelin seçimine gelince : 28 yaşını ikmal etmiş olan namzetler iki senelik bir staj devresine tâbi tutulduktan sonra muvaffak oldukları takdirde istişare vazifesine verilirler.

Finansman : Servis, resmî İş ve İşçi Bulma Teşkilâtı içinde faaliyette bulunduğu göre bu teşkilâtın takriben bir milyar yedi yüz milyonluk muazzam bütçesinden faydalanmaktadır.

Almanya'da mesleğe yöneltilme servislerine tavsiye ve mülakat için müracaat edenlerin adetleri ve artışı aşağıdaki rakkamlar izah etmektedir :

1 — 1922/23 de =	235.000
2 — 1930/31 de =	405.000
3 — 1935/36 da -	1.078.000
4 — 1939/40 da =	1.580.000
5 — 1935/54 de =	3.000.000

Mesleğe Yönelme Müşavirleri (mülakatçı) nin yetiştirilmesi :

Almanya'da mesleğe yönelme müâkatçılarınm yetişmelerini teminen kurslar açılmaktadır. İlk olarak Berlinde Siyasal Bilgiler Fakültesi (Hochschule für Politik) ile işbirliği yapılarak 50 kişilik bir yetiştirme kursu açıldı. Mezkûr kurs 10 haftalık olarak tertiplenmişti. Bunu 1925/26 senelerinde kezaiik onar haftalık kurslar takip etti ve bunlar *Düsseldorf*, *Frankfurt* ve *Hannover*'de açıldı. Bu kurslarda umumiyetle şu dersler tedris edilmiştir :

1 — Meslek bilgisi 10 saat.

(Bu kısımda modern işlemeciliği, kimya sanayii, elektrikçilik, ticarî bilgiler, hukuk, idare, askerlik ve zabıta bilgileri, yapıcılık gibi bilgiler, kadın meslekleri bilgileri gibi dersler tedris edilmiştir.)

2 — İşletme iktisadı, 2 saat.

3 ■— Mesleğe yönelme ve tababet, 2 saat.

(Bu kısımda doktorlarla yapılacak işbirliği mevzuları tetkik edilmektedir).

4 — Mesleğe yönelme çalışmalarında psikolojinin rolü, 3 saat.

5 — Mesleğe yönelme tatbikatı, 5 saat.

6 ■— Mesleğe yönelmede film ve resimlerin rolü, 2 saat.

7 — Ekonomi ve sosyal yardım faaliyetleri, 2 saat.

8 — Seminer çalışmaları, 3 saat.

Avusturya'dahi durum :

Mesleğe Yönelme servisleri ilk defa, hususî şahıslar, daha sonra birlikler ve nihayet 1922 den itibaren de resmî makamlar tarafından tesis edilmiştir. 1925 de bu vazife, İş ve İşçi Bulma Teşkilâtına devredilmiş ve kısa bir zaman zarfında, bu teşkilât (107) Mesleğe Yönelme merkezi kurmuştur. İkinci Dünya Harbinden sonra, gençlerin, Mesleğe Yönelme işini Maarif Vekâleti deruhte etmiştir. Halen bu mevzuda İş ve İşçi Bulma Teşkilâtı ile Maarif Vekâleti arasında bir nev'i rekabet hüküm sürmektedir. Avusturya'da iş hayatındaki bütün gençlerle tahsildeki talebeler Mesleğe Yönelmeden istifadeye davet edilmektedirler. Ancak bir mecburiyet vaz edilmiş değildir. Buna rağmen istatistikler İlkokul çağındaki gençlerden % 90 mm kendi arzu ve ihtiyarlarıyla Mesleğe Yönelme merkezlerine müracaat ettiklerini göstermektedir.

Mesleğe Yönelme müşavirlerinin —müâkatçılarınm yetiştirilmesi için kabul edilmiş hususî bir sistem yoktur. Sadece; bunlar

için altı haftalık kurslar açılmıştır. Mesleğe Yönelme müşavirlerinin — mülâkatçıların Avusturya'daki miktarı takriben 350 ye baliğ olmaktadır.

Avusturya'da 1953 yılında yürürlüğe giren bir kanun gençlerin yetiştirilmesi ve işe yerleştirilmeleri hususunda çok mühim esaslar vaz etmiş bulunmaktadır. Bu kanuna nazaran :

5 ve daha fazla işçi istihdam eden her müessese 1 genç, 15 ve daha fazla işçi istihdam eden her müessese 2 genç.

Bundan sonraki her 25 işçi için de 1 genç istihdama mecburdur. Böylece 500 işçi çalıştıran bir müessese $1 + 2 + 25 = 28$ genç istihdam edecektir. Bu gençler iş yerlerinde çalışmakla beraber aynı zamanda meslek mektep veya kurslarına da devam edeceklerdir. Böylece gençler yarım gün ders görmüş, yarım gün de işyerinde fiilen çalışacaklardır. Teşkilât Almanya'dakinin aynıdır. Sosyal Yardım Vekâletine bağlıdır. Landesarbeitsamt (yani bir nevi Bölge Müdürlükleri), Şubeler, Bürolar halinde çalışmaktadır. Her biri plâsman ve İşsizlik Sigortası ve Mesleğe Yönelme servislerinden müteşekkildir. Ayrıca hususî merkezler yoktur. Hizmet parasızdır, mecburî değildir. Siyasî bakımdan tarafsızdır.

İngiltere'deki durum :

İngiltere'de asrın başından beri gençlerin yetiştirilmesi ve mesleğe yönltilmesi işiyle iştigal edilmektedir. Nitekim : 1909 senesinde ilk defa olarak vücuda getirilen resmî İş ve İşçi Bulma Teşkilâtına mahallî Mesleğe Yönelme servisleri kurmak vazifesi de tahmil edilmiştir. Bunun neticesi olarak daha 1924 senesinde İş ve İşçi Bulma servislerine bağlı 165 Mesleğe Yönelme servisi kurulmuş bulunuyordu.

İngiltere'de, bilhassa, gençlerin mesleğe yönetimi keyfiyeti ile . çok yakından alâkalanmaktadır. Çalışma Vekâleti ile Maarif Vekâleti mümessillerinden tereküküp eden bir «*Merkezî gençlik istih-^ dam teşkilâtı — Central Youth Employment Executives.*

Bu teşkilâtın başlıca vazifeleri :

a) Gençlerin yapabilecekleri meslekler ve işlerle bu işlerdeki plasman imkânları hakkında malûmat toplamak.

b) Gençlere meslek seçme ve seçtikleri mesleklerdeki iş imkânları hakkında tavsiyede bulunmak.

c) Sanayii, Ticaret ve diğer sahalardaki işverenlerle temaslarda bulunarak bunları iş münhallerini geçnlerle doldurmaya hazırlamak.

İngiltere'de bu merkeze bağlı servislerin adedi 800 ü mütecavizdir. Ayrıca Maarif Vekâletine bağlı 130 Pedagoji merkezi ile Çalışma Vekâletine bağlı 20 merkez mevcuttur.

1945 den beri carî olan çalışma sistemine göre : Bu merkezlerin birinci vazifesi; *Mesleğe Yöneltilme yani, meslekî tavsiyede bulunmaktır.* Ancak bu tavsiyenin gençlere mekteplerini terketmeden evvel yapılması icab etmektedir. Gençler bu merkezlere müracaata mecbur değildirler. Buna mukabil bu merkezler resmî ve hususî bütün okullar talebelerine ve bilhassa; bunlardan İş hayatına atılacak olanlara müracaatları halinde meslekî tavsiyede bulunmakla mükelleftirler. Gençler müracaata mecbur tutulmamış olmakla beraber yalnız 1952 yılı zarfında 400 bin gencin bu merkezlerden faydalandıkları tesbit edilmiştir.

Mesleğe Yöneltilme müşavirlerinin seçimine ve yetiştirilmelerine hususî bir itina gösterilmektedir. Bunlar Üniversite mezunları arasından seçilerek hususî kurslara tâbi tutulmakta, muvaffak olanlar müşavir olarak vazifelendirilmektedir. Ekseriyetini öğretmenler teşkil eder.

Harpten sonra, malûllerin yeniden bir meslek sahibi olarak yetiştirilmesi ve işe yerleştirilmeleri için ayrı usuller tatbik edilmektedir.

Çalışma Vekâleti tahsil çağındaki gençlerle meşgul olmakta ve daimî olarak Maarif Vekâleti ile müşterek çalışmaktadır. Hatta, Bölge Merkezlerindeki gençlerle münhasıran Çalışma Vekâleti adına Bölge Müdürlükleri meşgul olmaktadır.

Teşkilâtın hemen hemen her kademesinde gençlerin mesleğe yönettilmeleri ile vazifeli bir memur vardır. Bu memurlar gençlerin kendilerine en uygun mesleği seçmelerine yardımcı olmaktadır. Bu mevzuda hazırlanmış kitaplar da mevcuttur.

Mesleğe yönettme memurları, mektep idaresi ile birlikte tesbit edilmekte olan belirli zamanlarda okullara gider, bilhassa son sınıf talebeleri ile ayrı ayrı görüşür. Okulun müdür ve öğretmenlerinden ve bu ziyaret günlerinde okula dâvet edilen talebe velilerinden gençlerin durumları hakkında malûmat alırlar. Bu tetkiklere müsteniden her çocuğun hayata atılmasında tutacağı veya tutması icab eden yol hakkında tavsiyelerde bulunurlar.

Bölgede 42 Gençlik Komitesi mevcuttur. Beheri 16 şar azadan terekük eden bu Komiteler 3 ayda bir toplanırlar.

Komitenin terekük tarzı şöyledir :

5 İşveren mümessili, 5 İşçi
mümessili, 5 Teknik
mümessil

1 İş ve İşç Bulma Memuru.

Bu komitelerin vazifesi, mevcut iş imkânlarını gözden geçirmek ve hangi işler için ne gibi şartlarla işçi yetiştirilmesi gerektiğini tesbit etmektedir.

Bölge Başkanlarının en mühim vazifesi plasman, yani daha umumî tarifi ile iş ve işçi ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

Halen İngiltere'de, bir iş buhranı, işsizlik mevzuu bahs değildir. Bilâkis işçi darlığı bulunmaktadır. Tetkikimiz sıralarında yarım milyona yakın işçi talebi karşılanamamıştır. Karşılanamayan münhallerin mahiyeti ve miktarı bürolardan derhal Bölge Başkanlığına bildirilmekte, bölgeler de bu münhalleri Telprinter ile hemen teşkilât kademelerine tamim etmektedir. Mühletli olan münhalleri, teşkilât kademeleri arasında hususî muhaberele mübadele edilir. Münhalleri bildiren formüllerden kırmızı renkli olanları, bu münhalleri gönderilecek işçilerin iş yerinde ve civarında yatacak yer bulabileceklerini, yeşil kartlar ise yatacak yer olmadığını ve binaenaleyh bu işlerde çalışmak isteyenlerin sabah gidip, akşam dönmek mecburiyetinde bulunduğunu göstermektedir.

Bürolardan gönderilen istatistikler bölgede toplanmakta ve bunlardan çıkarılan icmaller iki veya üç haftada bir bölgelerdeki bütün teşkilât kademelerine gönderilerek bölgenin umumî durumu hakkında bir fikir sahibi olmaları temin edilmektedir.

Bölge başkanlarının organizasyon ve mesailerinde vahdet ve insicam temini için, bütün bölge başkanları ayda bir defa Vekâlette Daimî Müsteşarın başkanlığı altında içtima ederek, bölgelerinin o ay içindeki durumu hakkında bilgi teati etmekte, gerek kendi bölgelerine ve gerekse bütün yurda şâmil tedbirler üzerinde karar almaktadırlar.

Ayrıca; bölge başkanları da kendi bölgelerindeki büroları müdürlerini muayyen zamanda bölge merkezinde toplamakta, faaliyetleri birlikte tetkik ve mütalâa etmektedirler.

Bölge teşkilâtının bünyesine dahil olmakla beraber, cümlesine şâmil olmayan ve bir hususiyet-arzeden faaliyetlerini de kısaca arz-edelim :

Fransa'daki durum :

Fransa'da mesleğe yöneltme faaliyeti 1922 yılında başlamıştır; Ancak 1938 yılında çıkarılan bir Kanunla büyük ve esaslı bir hamle yapılmış olunmaktadır. Halen mer'iyette bulunan bu Mesleğe Yöneltme Kanununa göre :

1 — Her vilâyette «Departmant» da bir umumî Mesleğe Yöneltme servisi açılacaktır.

2 — İş hayatına atılacak her gencin test'den geçirilmek üzere Mesleğe Yöneltme servisleri müracaatı mecburîdir.

3 — Mesleğe Yöneltme servisinden geçmemiş olan bir gencin hiç bir sınaî ve ticarî müessese angaje ve istihdam etmeğe mezun değildir,

4 — İşyerleri, gençler için çırak kursları açmak mecburiyetindedirler.

5 — Hususî Mesleğe Yöneltme servisleri de faaliyetlerine devam edebileceklerdir. Bunların verecekleri sertifikalar da muteberdir.

6 — Umumiyetle Mesleğe Yöneltme işinde gençlerle Maarif Vekâleti kâhillerle Çalışma Vekâleti meşgul olmaktadırlar. Gençlerin plasmanı işi de Çalışma Vekâletine aittir.

Ayrıca Psyko-Teknik Enstitüleri de kurulmuştur.

Mesleğe Yöneltme Müşavirlerinin (Mûîakatçılarının) yetiştirilmesine hususî bir ehemmiyet atfedilmekte ve behemahal diplomalı olmaları gerekmektedir. Bu diplomayı ihraç edebilmek için namzedin iki senelik bir tahsil devresini muvaffakiyetle geçirmesi ve bunu müteakip te iki sene staj görmesi lâzımdır. Böylece bir müşavire 4 senelik hususî bir eğitimden sonra diploma verilmektedir. Hususî büroların müşavirleri için de aynı eğitimden geçmiş olmak şarttır.

Finansman keyfiyetine gelince; Mesleğe Yöneltme servis ve Enstitülerin masraflarını bu işle ilgili 4 Vekâlet kendi kısımlarına

ait olanlarını ödemek suretiyle karşılar. Ayrıca; işverenlerde gençlere ödedikleri ücretin muayyen bir kısmını sabit nisbetler dahilinde prim olarak Enstitülere tevdi ederler.

Bu sahada yapılan masraflar 1950 yılında 150 milyon Frank iken, 1952 yılında 600 milyon Frank'a, resmî kur ile 4,5-5 milyon Türk lirasına balığ olmuştur.

Fransa'da halen 209 Mesleğe Yönelme mevcuttur. Bunların takriben % 10 u hususi müesseselerdir.

IV

MESLEKİ EĞİTİM

Fransada Teknik Tahsil Müesseseleri :

Teknik tahsilin sağladığı umumî ve meslekî eğitim 3 değişik safha arzeder :

- 1) Vasıflı işçilerin yetiştirilmesi,
- 2) Sanayi ve ticaretle çalışan yarı vasıflı (middle grades) işçilerin yetiştirilmesi,
- 3) Daha kıdemli olanların yetiştirilmesi, (Higner Grades).

a. Sınai ve Ticari İşlerde çalışan vasıflı işçilerin eğitimi :

Vasıflı işçi ve müstahdemlerin yetiştirilmesi işi ya mekteplerde ya da alâkalı teşekküllerde yapılır.

1) *Çırak yetiştirme merkezleri veya mektepleri :* (bunlara merkez denilmektedir). Son zamanlarda sür'atle gelişmiş bulunan bu müesseseler çok yakın bir maziye sahiptir. İlk defa 1939 yılında millî müdafaa ihtiyaçları dolayısıyla kurulan harp sanayii için gerekli evsafı işçi yetiştirme mülâhazası kurulmuştur. İşgal esnasında gençlerin işsiz kalma ihtimallerini azaltmak amacı ile bu mektepler inkişaf ettirilmiş ve 1944 Eylülünde işgal biter bitmez teknik eğitimin bir kısmı haline getirilmiştir.

Bu mekteplerde tahsil parasızdır ve talebeler burs veya bağışlar da alabilir. Erkek ve kızlar bu mekteplere girerken umumiyetle

rekabet imtihanına tâbi tutulmazlar. Bu mekteplere ilk tahsili bitirdikten sonra, yani 14 yaşlarında girilir. . ,

İlk üç sene esnasında, atelye, teknoloji ve resim gibi tatbikî meslekî eğitim yanında umumî tahsilin gerekli bir tamamlayıcısı olarak Fransızca, tarih, coğrafya, matematik, fen bilgisi ve ahlâk, beden eğitimi gibi mevzularda dersler verilir.

Tatbikî mahiyet ve atelyecilikle alakalı derslere bilhassa ikinci ve üçüncü ders yılları esnasında önem verilir.

Çırac mekteplerine devam edenlerin sayısı işgal bittiğinden beri (1944 Eylülü) iki misline çıkmıştır.

Ekim 1944	65.000
» 1946	100.000
» 1948	126.000
» 1949	136.000

(888 mektep için)

2. Çıraclıkla alakalı hususlarda işletmenin Meslekî Eğitime bizzat faaliyete geçmesi.

Birçok smaî ve ticarî teşebbüsler vasıflı işgücünün yetiştirilmesi meselesine bizzat alâka göstermişler ve hususî çırac mektepleri veya daireleri kurmuşlardır. Bu mektep veya daireler hakikî müstakil meslek mekteplerinin ayarına çıkmıştır.

Bu teşebbüslerden başka muayyen meslek veya sair guruplar veya münferit kimseler de hususî teknik eğitim mektepleri kurmuştur. Devlet bu mekteplerin bir kısmını resmen tanımıştır. Fakat hepsi kanunî müsaadeye dayanılarak kurulmuştur.

Bütün bu mektepler, Teknik Eğitim İdaresi adlı organın mura- kabesine tâbidir. Bunlardan bir kısmı, bilhassa devletçe resmen tanınmış olanlar memnuniyet verici bir tarzda çalışmakta ve çok iyi neticeler sağlamaktadır. Bu mekteplerin bütün memlekette 40.000 talebesi mevcuttur.

3. Meslekî kurslar :

Yukarıda bahsetmiş olduğumuz mektepler ister âmme teşebbüsü, ister hususî teşebbüse ait olsun, hem nazarî hem tatbikî tahsil sağlar. Maamafih küçük sınaî ve ticarî teşebbüslerin birçoğu hususî çırac mektepleri kurup, genç işçilerine onların lâykıyla yetişmeleri için gerekli nazarî bilgiyi sağlamaya imkân bulamamıştır.

Bu eksiği doldurmak amacı ile meslek kursları tertip edilmelidir. Asstien kanununa göre 18 yaşından küçük işçi ve müstahdemler bu kurslara devam etmek mecburiyetindedir.

Bu kurslar ya Belediye idaresince, ya da hususi meslek, birlik veya problemleri tarafından kurulur. Mali ihtiyaçlarını devlet sağlar. 130 talebesi mevcuttur. (Bütün Fransa'da sınaî ve ticarete çalışan orta sınıfın eğitimi buraya nezaretçi, atelye şefleri, muhasipler, işletme ustabaşlıları v.s. dahildir.)

Daha yüksek bilgiyle mücehhez bulunan bu gibi müstahdemler için kurulan müesseselerde nazari bilgiye daha fazla yer verilir ve ustabaşlılara vazifelerinin öğretimine doğru hazırlayıcı malûmat sağlanır.

4. Teknik kolejler :

Bu kolejlerin gayesi yapı ve tecrübe arttıkça vasıflı ustabaşı veya işletme idarecisi olmaya istidatlı görülen işçi ve müstahdemlerin yerleştirilmesidir. Bu kolejlere umumiyetle 14 yaşında müsabaka imtihanı ile girilir. Mektep umumiyetle 3 sene sürer ve bazı ihtisas çalışmalarında (elektrik, radyo v.s.) 4 e de çıkar. Bazı kolejlerin muayyen mesleklerinde yetişmek üzere ihtisas kolları da kurar. Meselâ (Bezuess'de bağcılık, diğer yerlerde ise dokuma, dericilik, inşaat ve çömlekçilik).

İsviçre'deki durum :

İsviçre'de Mesleğe Yönelme çalışmalarının gerek müracaat, gerekse organizasyon bakımından tamamiyle serbest bırakılmış olması çalışmaların karakteristik vasfını teşkil etmektedir.

İsviçre'de Mesleğe Yönelme faaliyeti 1910 yılında başlamış, bu tarihte Basel'de bir «Mesleğe Yönelme Merkezi» vücuda getirilmiştir. Bilâhare her kanton'da bir merkez tesisine çalışılmıştır.

1920 yılında Zürih'de kurulan «Mesleğe Yönelme ve çıraklara yardım birliği» muntazam çalışmaları ve değerli neşriyatı ile bu sahadaki faaliyetin inkişafına büyük mikyasta yardımcı olmuştur.

Bugün İsviçre'de 309 Mesleğe Yönelme servisi mevcuttur. Bu servisler siyasi teşekküllere, mekteplere, kantonlara hatta dinî cemaatlara aittir ve tamamiyle serbest teşekküllerdir. Bu mevzudaki yegâne Kanunî müeyyide; kurulmuş ve kurulacak olan merkezlerin himaye edilmesi lüzumu hakkındadır.

Personel : Her teşekkül Mesleğe Yönelme müşavirlerinin yetiştirmek üzere kurslar açar. 2 - 6 hafta devam eden bu kursları bitirenler isePsyko-Teknik Enstitüleri ile birlikte çalışırlar.

' Mesleğe Yönelme merkezlerine müracaat mecburî olmadığı halde 1953 yılında bu merkezlere kendiliğinden 41.500 genç müracaat etmiştir ki, bu rakama aynı sene okul mezunlarının % 47 sini teşkil etmektedir.

Finansman : Her merkezin masrafını bu merkezleri tesis eden teşekküller öder. Masrafın % 25 ini Hükümet kabul etmiştir.

İspanya'dahi durum :

İspanya'da Mesleğe Yönelme faaliyetleri 1917 yılında «çıraklık» meselesi ve bunların yetiştirilmesi mevzuu ele alınmakla başlamıştır. Bu arada 1922 senesinde Barselona şehrinde Milletlerarası psikoloji, 1930 yılında da Madrit'te MilletlerarasıPsyko-Teknik kongreleri toplanmıştır.

Halen İspanya'da birisi Barselona'da, diğeri Madrit'te olmak üzere iki Mesleğe Yönelme Enstitüsü ile 20 merkez ve laboratuvar faaliyette bulunmaktadır.

Bidayette, Çalışma Vekâletine bağlı olan bu Enstitü Laboratuvar ve merkezler bilâhare Maarif Vekâletine devredilmiştir.

İspanya'da Mesleğe Yönelme faaliyeti iki koldan yürütülmektedir :

1 — Maarif Vekâletine bağlı Mesleğe Yönelme merkezleri.

Daha ziyadePsyko-Teknik'e istinat etmekte olan bu merkezlerde müşavir olarak vazife gören personelin ekseriyetini Doktorlar, Mühendisler, Psikologlar teşkil etmektedir.

2 — İşyerlerinde açılan mektepler.

8 senelik mecburî tahsili ikmâl edip 14 yaşlarında iş hayatına atılan gençlerin yetiştirilmelerini istihdaf eden bu mektepler üç sene devam etmektedir. Gençler, ancak; bu üç senelik işyeri mekteplerini ikmâl ettikten sonra (san'atkâr işçi) hak ve unvanını ihraz edebilmektedirler. Bu mekteplerin son sınıflarında gençler muhtelif testlerden geçirilerek kabiliyet ve istidatları tefrik edilir ve bu sahalarda yetiştirilirler. Bu mektepler Maarif Vekâleti tarafından kontrol edilir ye sanayi müesseseleriyle sendikalardan ve diğerkongresyonlardan yardım görürler.

Umumiyetle İspanya'da Mesleğe Yönelme merkezlerine müracaat mecburiyeti yoktur. Sadece; yukarıda bahsedilen mekteplere devam eden gençler Mesleğe Yönelmeğe müracaat ederler.

İspanya'da Mesleğe Yönelme servisleri ile İş ve İşçi Bulma Teşkilâtı arasında sıkı bir işbirliği mevcuttur. Hususî ve ücretli İş Bulma Büroları yoktur.

İsveç'deki durum :

İsveç'te her ne kadar 1925 senesinden beri Mesleğe Yönelme sahalârında çalışmalar mevcut idiyse de, esaslı inkişaf, son Cihan Harbini müteakip başlamıştır.

İsveç, Milletlararası Çalışma Teşkilâtının 87 sayılı tavsiyesi esaslarını tamamen benimsemiş ve çalışmaları ona göre hızlandırmıştır. Bu gün, memlekette 125 Mesleğe Yönelme Müşaviri (Mülâ-katçısı) mevcut olup, Mesleğe Yönelme vazifesi İş ve İşçi Bulma Teşkilâtına yani; Çalışma Vekâletine bağlanmıştır.

Büyük şehirlerdeki İş ve İşçi Bulma Müdürlüklerinde mütehasıs Mesleğe Yönelme Müşavirleri bulunmakta, kazalardaki küçük bürolarda müşavirlik vazifesini plâsman memurları aynı zamanda ifa etmektedirler.

İsveç'te halen biri Stockholm'de, diğeri Göteburg'da olmak üzere iki Psyko-Teknik Enstitüsü mevcuttur. Bu enstitüler aynı şehirlerdeki Üniversitelere bağlıdır. Test için bu Enstitülere gönderilenlerin yol, iaşe, ibate masrafları Enstitü tarafından karşılanır.

Mesleğe Yönelme tamamiyle serbest ve meccanidir.

Mesleğe Yönelme idaresi, her ne. kadar İş ve İşçi Bulma Teşkilâtına bağlı ise de mektepler ve bilhassa ilk mekteplerle ve bu sebeple de Maarif Vekâletiyle çok sıkı bir işbirliği halindedir.

Mesleğe Yönelme, ilk mekteplerin ders programlarına da ithal edilmişlerdir. Mesleğe Yönelme servisleri hem bu sahada gençlere umumî bilgiler vermekte, hem ferdî mülakatlar yapmakta, hem de gençlerin plâsmanı işiyle meşgul olmaktadır.

İsveç'te ücretli İş Bulma Büroları yoktur.

İtalya'daki durum :

İtalya'dan son harbe kadar, Mesleğe Yönelme sahasında büyük bir faaliyet gösterilmemişti. Malî yardım hakkında bazı Kanunî hükümler mevcut ise de Mesleğe Yönelmeği tam manasiyle kav-

ray an şümüllü bir kanun henüz mevcut değildir. Bu mevzuu bütün memlekete şâmil bir teşkilâtta bağlamayı istihdaf eden bazı tasarılar parlamentoya tevdi edilmiş bulunmaktadır.

Halen Mesleğe Yönelme faaliyetleri daha ziyade gençler üzerine teksif edilmiş ve iki yoldan yürütülmeğe başlanmıştır.

1 — *Henüz tahsil çağında bulunanlar.*

Mekteplerde tatbik ve teksif edilmekte olan bu kısma ait faaliyetler Mesleğe Yönelme Büroları tarafından yürütülmekte ve ve umumî bir alâka uyandırmak üzere propagandaya büyük bir yer verilmektedir.

2 — *İş hayatına yeni atılan gençler.*

Bu kısım gençlerin meslekî istişarelere baş vurmalarını temin için gayretler sarfedilmekte ve tavsiye alanların iş hayatına atıldıktan sonraki durumları ve geçirdikleri istihaleler takip edilmektedir.

Mesleğe Yönelme faaliyetleri organizasyon ve plâsman bakımından Çalışma Vekâletine eğitim bakımından da Maarif Vekâletine bağlıdır. Her iki Vekâlet arasında bir insicam teminine çalışılmaktadır. Vekâletler bütçelerine kâfi miktarda tahsisat ayıramadıklarından Belediyeler, Ruhanî cemaatler, Esnaf dernekleri, Sanayi ve Ticaret Odaları, Mesleğe Yönelmenin finansmanına iştirak etmektedirler.

Hollanda'daki durum:

Hollanda'da İş ve İşçi Bulma Teşkilâtına bağlı, resmî Mesleğe Yönelme merkezleri yanında hususî bürolar da mevcuttur. İlk olarak 1918 yılında bu hususî bürolar kurulmuş ve bilâhare İş ve İşçi Bulma Teşkilâtına bağlı resmî merkezler meydana getirilmiştir. Her iki teşekkülün aralarında devamlı bir işbirliği mevcuttur.

Merkezi Lahey'de bulunan İş ve İşçi Bulma Teşkilâtı Mesleğe Yönelme servisleri faaliyetini şöyle bir programa bağlamıştır : Büyük şehirlerde şubeler, küçük şehir ve kasabalarda Bürolar köylerde ise; zaman, zaman faaliyete geçen seyyar bürolar. Resmî merkezler faaliyete geçtikten sonra konpetan Mesleğe Yönelme Müşaviri yetiştirilmeğe başlanmıştır. Müşavir kursları iki seneliktir. Haftada birer gün mahallî iş piyasası durumu ve Mesleğe Yönelme nazariyatı dersleri gösterilmektedir. Kurs sonunda namzetler imtihana

tâbi tutulmakta, muvaffak olanlara diploma verilmektedir. Bu kurslardan diploma alanlar Müşavir (Mülâkatçı - Tavsiyeci) vasfım ihraz edebilmeleri için ayrıca iki senelik bir staja tâbi tutulurlar.

Belçika'dahi durum :

Belçika'da Mesleğe Yönelme mevzuuna büyük bir ehemmiyet atfedildiği A.İ.O.P. merkezinin Bürüksel'de kurulmuş ve başına da Belçikalı Profesörün getirilmiş olmasından da anlaşılmalıdır. Burada da resmî ve hususî Mesleğe Yönelme merkezi mevcuttur. Bütün Avrupa'da ilk Mesleğe Yönelme merkezi 1912 yılında Bürüksel'de kurulmuştur.

1936 yılında Maarif Vekâletine bağlı bir (Millî Mesleğe Yönelme Servisi) ihdas edilmiş, Müdürlüğüne de halen A.İ.O.P. Başkanı olan Profesör Lobet getirilmiştir.

Belçika'da Mesleğe Yönelme Müşavirlerinin yetiştirilmesine diğer memleketlerden daha fazla ehemmiyet verilmektedir. Buradaki yetiştirme merkezlerinden diğer Avrupa memleketleri elemanları da ihtisas yapmak üzere faydalanmaktadırlar.

Bilhassa gençlere mahsus olmak üzere 7 senelik yetiştirme kursları da mevcuttur.

Hindistan'daki durum :

10 seneye yakın bir zamandan beri Hindistan'da Mesleğe Yönelme uzmanı olarak çalışan ve kongrede Hindistanı temsil eden İsveçli mütehasssın izahına göre Hindistan'da Bombay'da 1948 yılında bir Mesleğe Yönelme Bürosu açılarak faaliyete geçirilmiştir. Bu büro bazı büyük şehirlerde de şubeler açmıştır. Ayrıca Üniversitelerde de testler yapılmaktadır.

Amerika'daki durum :

Amerika'da Mesleğe Yönelme sahasındaki çalışmalarla bir hayli zamandan beri iştiğal etmektedir. Daha 1918 senesinde Mesleğe Yönelme faaliyetleri, «ilmî işletmecilik» zaviyesinden ehemmiyetli görülerek *Boston'da*. «Buro of Vocation» namile bir merkez vücade getirildi ve buna mesleğe yönelme müşavirleri (müîakat-Çıları) yetiştirmek üzere açılan bir kurs da ilâve edildi.

1923 senesinde *Delaware* eyaletinde hususî inisiyativ ile bu «*Millî Mesleğe Yönelme Merkezi*» tesis edildi. Bir sene sonra, yani 1924 de meşhur *Harward* Üniversitesinde bir «Mesleğe Yönelme

Merkezi» Kuruldu. Bu tarihlerden itibaren de bu sahadaki çalışmalar arttı. Birleşik Amerika devletlerinde mesleğe yöneltme faali-yetleriyle devletin her State (ayalet) de açtığı resmî «Mesleğe Yöneltme Müdürlükleri» mevcuttur. 48 eyalette de kurulan bu resmî müdürlüklere «*Supervisor Occupational Information and Guidances* denilmekte ve bu resmî teşekküllerin yanı başında hususî merkezler, dinî cemaatlar, orta tedarisat mektepleri ve Kolej ve Üniversiteler de bu sahada faaliyette bulunmaktadır. Demek oluyor ki, bugün Amerika'da :

- 1 — Resmî Mesleğe Yöneltme teşkilâtlan,
- 2 — Hususî bürolar tarafından yürütülen Mesleğe Yöneltme faaliyetleri,
- 3 — Dinî cemaat ve teşekküllü Mesleğe Yöneltme faaliyetleri,
- 4 — Okul, Kolej ve Üniversitelerdeki tesisler olmak üzere dört ayrı koldan bu faaliyetler yürütülmektedir

V

MİLLETLERARASI FAALİYET VE İLK MİLLETLERARASI MESLEĞE YÖNELTME KONGRESİ

İkinci Cihan Harbinden sonra, iş gücünden azamî nisbette istifade sağlanması, çalışanların kabiliyetlerine en uygun olan iş sahalarına yerleştirilmesi, kısaca; bugün (Mesleğe Yöneltme) diye ifade ettiğimiz çalışma unsurununun tatbik mevkiine konulması büyük bir İhtiyaç ve zaruret olarak ehemmiyet kesbetmiş bulunmakta idi.

Bu zarureti idrak ve kabul eden Milletlerarası Çalışma teşkilâtı bu mevzuda, muhtelif memleketlerde carî mevzuatı incelemiş ve bunların tatbik tarzlarını ihtiva eden bir tetkik, raporu hazırlayarak üye devletlere sunmuş ve Mesleğe Yöneltme'nin lüzum ve inkişafı hakkında fikirlerini sormuştu.

Her memleketin kendi durumunu ve görüşünü aksettiren cevaplar derlendikten sonra Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı 1948 yılında San-Francisco'da akdettiği 31 inci Genel Kurul Toplantısında bu görüşleri müzakere ve tesbit etmişti.

1949 yılında akdettiği 32 nci genel kurul kongresinde de Mesleğe Yönelme ile ilgili bir (Rekomandasyon = tavsiye) kabul etmiştir.

87 sayılı *Rekomandasyon* adı ile yayınlanan bu tavsiye ; Mesleğe Yönelme'nin ana problemlerini ihtiva etmekte muhtelif milletlerin husus' durumlarına göre; tatbikatta uğrayabileceği değişiklikleri nazarı itibara almaksızın, Mesleğe Yönelme'nin ideal şekline ait esas fikirleri ve teklifleri, bu arada; bilhassa; bu gayenin istihsaline matuf olarak kurulacak organizasyonların mekanizmasını, prensiplerini, metodlarını mütalâa etmektedir.

Mesleğe Yönelme'nin birinci ve asıl hedefi tahsil çağında olan gençlerdir.

Halen mektepte olanlarla mektebini bitirmiş olan gençlerin, muvaffak olabilecekleri meslekleri isabetli olarak seçebilmelerine yardımcı tavsiyeler çalışmaların sıklet merkezini teşkil etmekte ve bu tavsiyeler de, iş sahalarının imkânları da gözönünde bulundurulmaktadır.

İkinci hedefi kahillerin ve bilhassa; işsizlerle İkinci Cihan Harbinden sonra bütün Avrupa'yı saran tehciye uğramışlarla göçmenlerin yeniden birer meslek sahibi olmalarını temin ve daha başarılı bir çalışma sahası arayanlara tavsiyelerde bulunmaktadır (87 sayılı tavsiye Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı neşriyatı meyanmda yayınlanmıştır).

Bu tavsiyenin tetkikinden de anlaşılacağı üzere asıl gayesi tahsilini yeni bitirip hayata atılmakta olanlara meslek tavsiyesi olduğu halde, harplerin doğurduğu zaruretle çalışmaların mevzuu ve sahası genişletilmiştir.

■ İşte bu sebeplerle Milletlerarası Çalışma Teşkilâtınca 87 sayılı Rekomandasyonla kabul edilen Mesleğe Yönelme'ye müteallik fikir ve prensiplerin tatbik sahasına konulup gerçekleşmesini temin gayesiyle 1951 yılında (*Association International d'Orientation Professionnelle*) namı altında Milletlerarası Mesleğe Yönelme teşkilâtı vücade getirilmiştir.

Bu teşkilât, ilk iki senelik kuruluş ve hazırlık devresi esnasında, bir çok Milletlerarası teşekküllerin alâkasını çekmiştir. Bu meyanda; bilhassa,

- Birleşmiş Milletler Avrupa Birliği,
- Dünya Sağlık Teşkilâtı,
- Milletlerarası Çocukları Koruma Teşkilâtı merkezi ve nihayet,

— Milletlararası Çalışma Teşkilâtı, mevzua yakın alâka göstermişler ve başta Federal Almanya olmak üzere bir çok devletlerin müzaharet ve iş birliğini temin etmişlerdir.

Teşkilâtın merkezi halen Brüksel'de olup başkanı Belçikalı Profesör Lobet'dir.

Teşkilât, Mesleğe Yönelme ile ilgili şahıslar, Enstitüler, Organizasyonlar ve Hükümetlerle devamlı bir temas temin ederek, Mesleğe Yönelme'nin inkişafını sağlayacak olan Millî ve Milletlararası iş birliğinin tahakkukuna çalışmaktadır.

Tüzüğünde, teşkilâtın hiç bir malî kazanç gayesi gütmeyeceği sarahaten ifade edilmektedir.

Statüsüne göre, teşkilât ;

a) *Milletlararası araştırmayı geliştirmek gayesile, Milletlararası seminerler ve toplandırlar tertip etmek.*

b) *Bu yoldaki çalışmalarını teşvik ve himaye etmek ve gerektiğinde malî yardımlarda bulunmak.*

c) *Mesleğe Yönelme'ye müteallik dokümanları toplamak ve bunları yayınlarak ilgililere tevziini temin etmek.*

'd) *Mesleğe Yönelme ile ilgili millî veya Milletlararası organizasyonlarla teşriki mesai etmekle vazifeli bulunmaktadır. İşte; bu statü hükümlerine müsteniden, teşkilât 1953 yılında İtalya'da, Floransa civarında Monte Catini'de Birinci Milletlararası İstişare Seminerini akdetmiştir.*

Bu semnere 16 millete mensup takriben 100 delege katılmıştır.

Aynı programın devamı olarak da 1955 de Bonn'da Federal Almanya Çalışma Vekâletinin himayesi altında,

a) Birinci Milletlararası Mesleğe Yönelme kongresi ve.

b) İkinci Milletlararası Mesleğe Yönelme Semineri akdedilmiş bulunmaktadır.

Kongreye 27 devlet ve 150 si Alman olmak üzere 350 delege iştirak etmiştir. En kalabalık delegasyonu olan devlet 36 üye ile İtalya, sonra 31 üye ile Fransa, 26 üye ile- Belçika, 27 üye ile Hollanda, 12 üye ile İngiltere, 10 Üye ile İsviçre ve 9 üye ile İspanya geliyordu. Komşularımızdan Yugoslavya 5- delege ile, Yunanistan da memleketimiz gibi 2 delege ile temsil ediliyordu.

Bu kongre ve seminer faaliyetleri hakkında daha sarîh bir fikir verebilmek üzere; memleketimizi temsilen katıldığım 1955 Bonn kongresinin seminer çalışmalarına kısaca bir göz atalım :

Seminer, aşağıda yazılı mevzuları incelemek üzere 6 komisyona bölünmüş ve üyeler mevzuunu benimsedikleri komisyonlardan birisine, kendi arzularıyla iltihak ve iştirak etmişlerdir.

Birinci komisyon :

Mesleğe Yönetimin Milletlerarası durumu : (87 sayılı tavsiye esas olmak üzere, kanunlar, metodlar, organizasyon ve Milletlerarası inkişafın seyri).

İkinci komisyon :

Meslekî Yetiştirme ve Ekonomik Prodüktivite bakımından Mesleğe Yöneltilmenin şümül ve vazifesi.

Üçüncü komisyon :

Mesleğe Yöneltilmenin Psikolojik metodları.

Dördüncü komisyon :

Mektebin Mesleğe Yöneltilme ile işbirliği.

Beşinci komisyon :

Mesleğe Yöneltilme amelîyesinin tatbikinde mektep ve çalışma teşkilâtı doktorların iş birliği imkânları.

Altıncı komisyon :

Rehabilitasyon : Mesleğe Yöneltilmenin Rehabilitasyona intibakı, mültecilerin yeniden birer meslek sahibi olmalarını temin edecek mesai.

Mevzuun ehemmiyeti sebebiyle bizzat katıldığım — 1 — No. lu komisyona, diğer komisyonlara nazaran daha fazla üye iştirak etmiş ve umumiyetle bu komisyonun mesaisi daha fazla alâka toplamıştır.

Gündeme nazaran komisyon yalnız, 87 sayılı tavsiyenin muhtelif milletlerdeki tatbik tarzını inceliyecek idiyse de, iştirak eden

üyelerin ittifakla verdikleri bir karara uyularak; gündem aşağıda arzedildiği şekilde tevsi edilmiştir.

1 — Her memleketin, Mesleğe Yönelme sahasındaki çalışma tarzlarının belirtilmesi için, her memleket delegasyonundan birer üyenin kendi memleketindeki durum ve Mesleğe Yönelme ile ilgili idarî mekanizmanın çalışma tarzı hakkında bilgi vermesi.

2 — 87 sayılı tavsiyenin tatbikatta geçirdiği safhaların mütalâa ve tenkidi.

Bu gündeme uyularak mesaiye devam edilmiş ve aşağıda ar-zedilen rapor, umumî hey'ete sunulmuştur.

1. No. lu Komisyon Raporu :

I — 87 sayılı tavsiye :

Komisyonumuz, 87 sayılı tavsiyeyi, Mesleğe Yönelme çalışmalarını teşvike medar olacak faydalı bir esas olarak mütalâa etmektedir.

II — Enformasyon = Bilgi ve tecrübe mübadelesi :

Komisyonumuz Mesleğe Yönelmenin dünyadaki inkişafı ve durumu hakkındaki bilgi ve haberlerin bir sistem dahilinde derlenmesi ve mübadelesi lüzumuna kanidir.

a) Mesleğe Yönelme konusunda, Milletlararası Çalışma Teşkilâtı tarafından şimdiye kadar neşredilmiş olan materyelin daha evvelki devirlere ait olduğuna ve bu sebeple bugünkü durumu ak-settiremeyeceğine kani olan komisyonumuz, A.İ.O.P. nin, Milletlararası Çalışma Teşkilâtından her memleketin, Mesleğe Yönelme sahasında halen vasıl olduğu en son inkişaf derecesini tesbit ve müstakbel inkişaf hakkında noktaî nazarlarını ihtiva eden raporlar istemesini rica etmeğe karar vermiştir.

Bu raporlarla, lüzumlu bilgilerin tam ve yeknesak olarak derlenebilmesi için A.İ.O.P. Milletlararası Çalışma Teşkilâtına muayyen soruları ihtiva eden bir anket projesi takdime âmadedir.

Not : (Bu proje *Anket* başlığı ile metnin sonuna ilâve edilmiştir).

Bu raporlar, aynı zamanda muhtelif memleketlerdeki Mesleğe Yönelme faaliyetlerinin 87 sayılı tavsiye esaslarına ne dereceye kadar tetabuk ettiğini ve daha müessir bir inkişafa mazhar olması için devletlere ne gibi yardımlar yapılması lâzım geleceği hususunu tebarüz ettirecektir.

b) Komisyonumuz, Mesleğe Yönelme faaliyetleri hakkında aktüel bilgi ve haberleri yayınlamak üzere; A.İ.O.P. nin, bir enternasyonal enformasyon dergisi neşretmesini teklif eder.

Bu neşir organının bidayette yalnız A.İ.O.P. nin üyelerine tevzi edilen ve muntazam fasıllarla intişar eden bir dergi olması şayanı tavsiyedir. Neşriyat işinde, memleketlerindeki Mesleğe Yönelme faaliyetleri hakkında muntazaman malûmat verilebilecek kimseler tavzif edilmelidir.

c) Komisyonumuz, Mesleğe Yönelme hazırlıklarını teşvik ve mevzuun önemi hakkında umumî efkârı tenvir etmek üzere; bir fiometik tesisi için A.İ.O.P. nin, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına teklifte bulunmasını talep eder.

Böyle bir filometikin meydana getirilmesinde A.İ.O.P. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına yardım etmelidir.

d) A.İ.O.P., Milletlerarası Çalışma Teşkilâtından, 1955 yılı Haziranında Cenevre'de toplanacak olan yıllık kongresinde bir Mesleğe Yönelme sergisi tertiplemesini rica etmelidir.

Bu sergi, konferansa iştirak edecek olan iktisaden geri kalmış memleket mümessillerini, Mesleğe Yönelmenin ehemmiyet ve vazifeleri hakkında tenvir etmek gayesini Ön plânda tutmalıdır.

e) Komisyonumuz, 87 sayılı tavsiyenin 33 üncü maddesinin (bu madde mülâkatçı personelin yetiştirilmesine dairdir) aşağıda yazılı teklifler gereğince gerçekleşmesini temin için A.İ.O.P. nin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına yardımlarda bulunmasına bilhassa ehemmiyet vermektedir.

1 — Mesleğe Yönelme istişareleri, hususî bir tarzda bu iş için yetiştirilmiş ve gerekli bilgi ile teçhiz edilmiş mütehasıs elemanlar tarafından yürütülmelidir.

2 — Muhtelif memleketlerde yetiştirilmiş Mesleğe Yönelme müşavirlerinin (mülâkatçıların) Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Avrupa mübadele programı çerçevesi dahilinde, kastî bir tefrik gözetilmeksizin mübadeleye tâbi tutulması.

3 — Mesleğe Yönelme Müşavirliği (Mülakatçıları) yetiştirmek gayesiyle tahsis edilmiş olan bursların — bilhassa, Mesleğe Yönelme işinin kâfi derecede inkişaf etmediği memleketler — namzetleri için arttırılması.

4 — Yetişmiş Mesleğe Yönelme mütehasıslarının, iktisaden inkişaf etmiş memleketlere, hayırhah bir zihniyetle gönderilmesi.

5 — Asya ve Afrika'da, Mesleğe Yönelme faaliyetlerinin, seminerler açmak suretiyle teşvik edilmesi; iktisaden daha az inkişaf etmiş memleketlere Mesleğe Yönelme elemanı yetiştirmek üzere, Avrupa'da, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca lisanlarında tedarik yapacak hususî kurslar açılması...

A.İ.O.P. bu programın tatbikine iştirake amadedir.

III — *Meslekler hakkında bilgi verme faaliyetlerinin tekâmülü.*

Komisionumuz; A.İ.O.P. den 87 sayılı tavsiyenin 8 inci maddesinde derpiş edilen (meslekler hakkında bilgi verme) mevzuunun, mekteplerin ders programları arasında yer almasını temin etmek üzere, Milletlerarası Çalışma teşkilâtının, teşkilâta dahil devletler Maarif Vekâletleri nezdinde, müessir bir şekilde tavsiyede ısrar etmesi hususunda teklifte bulunmasını rica eder. Şayet, bu tavsiye henüz kâfi derecede yapılmamış ise; meslekler hakkında tenvir edici bilgi verme derslerinin, mekteplerin ders programları arasında alınmasının kuvvetle arzu edildiğini A.İ.O.P. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına duyurmalıdır.

Meslekler hakkında bilgi verme dersleri programlarının tanziminde A.İ.O.P. Mesleğe Yönelme servisi ile birlikte çalışmalıdır. Program; meslekler hakkında umumî ve muhtasar bir bilgiyi ihtiva etmelidir.

Ferdî istişare taleplerinde, meslek tavsiyesi keyfiyeti, ancak; doğrudan doğruya bu maksatla yetiştirilmiş kalifiye müşavirlerin (mülakatçıların) vazifesi olarak kalacaktır.

İstişare talebinde bulunan kimse, ister mektebini bitirip hayata atılmakta olsun, isterse; bir yandan da tahsil veya eğitime devam etmekte bulunsun İstişare daima, kalifiye müşavirler tarafından yapılmalıdır.

IV — *Malî imkânların temini : — Finansman.*

87 sayılı tavsiyenin (istişare merkezleri tesisi için gereken masrafların karşılanmasına mütedair) 26 ncı maddesi hükümlerinin

tatbikine kâfi derecede önem verilmemiş olduğunu, kendi durumları hakkında izahatta bulunan muhtelif memleketlere mensup delegelerin beyanlarından öğrenmiş olan komisyonumuz büyük bir üzüntü duyduğunu ifade eder.

Komisyonumuz çalışma hayatında muvaffak olabilmek gaye-sile Meslekî İstişare talebinde bulunanların ihtiyaçlarını iyi bir tarzda karşılamaya kifayet edecek sayıda kalifiye bir personele malik Mesleğe Yönelme merkezlerinin henüz tesis edilemediğine kanidir. Bu sebeple; Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının, bu durumun ıslahını üye devletlerden talep etmesi lâzımdır.

Komisyonumuz bu hususta A.İ.O.P. nin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı nezdinde müessir teşebbüslerde bulunmasını teklif eder.

V — Milletlerarası organizasyonlarla iş birliğinin geliştirilmesi.

Komisyonumuz, A.İ.O.P. ile Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı arasındaki iş birliğinin iyi yürüdüğünü memnuniyetle müşahede etmiştir.

İstikbalde bu iyi münasebetlerin daha da inkişaf ettirilmesini ve aynı zamanda Birleşmiş Milletlerle ona dahil bulunan organizasyonlara da teşmilini temenni eder.

A N K E T

Milletlerarası İkinci Mesleğe Yönelme Semineri Genel Kurulunca kabul edilip A.İ.O.P. Yönetim Kuruluna tevdi edilen, Mesleğe Yönelme faaliyetleri hakkında, muhtelif memleketlerden talep edilecek raporların tanziminde nazarı itibara alınmak üzere teklif edilen anket projesi.

Milletlerarası Çalışma Konferansı tarafından 1949 yılında kabul edilen 87 sayılı Milletlerarası tavsiyenin ışığında, muhtelif memleketlerdeki Mesleğe Yönelme faaliyetlerini gözden geçiren ve adı geçen tavsiyenin ne dereceye kadar tatbik edilebildiğini tesbit etmiş olan İkinci Milletlerarası Mesleğe Yönelme Semineri, bu mevzuda birçok memleketlerde kaydedilen terakkileri memnuniyetle kaydeder ve 1949 yılından beri elde edilmiş olan tecrübelere istinad eden Milletlerarası mukayeseli bir etüd neşri için, artık müsaid zamanın huîül ettiğine kani olduğunu bildirir.

İkinci Milletlerarası Mesleğe Yönelme Semineri, bilhassa; aşağıdaki noktaları ihtiva edecek olan bir anket esasına dayanılarak hazırlanacak olan bir Mesleğe Yönelme etüdünün mümkünse — gelecek kongresinden evvel — neşredilebilmesi için, A.İ.O.P. nin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtından yardım istemesi arzusunun beyan eder.

1 — Mesleğe Yönelme Müşavirleriyle yardımcılarının seçilmesi, yetiştirilmesi ve aranılan vasıfları haiz olanlara ehliyetname verilmesi,

2 — Mesleğe Yönelme merkezlerinden istifade edenlerin mensup oldukları zümrelere göre tasnifi meselâ :

Mecburî eğitimini — ilk tahsilini bitirip iş hayatına atılmakta olanlar, istişare talebinde bulunan kâhiller, sakatlar ve saire gibi...

3 — Mesleğe Yönelme finansmanı usulleri,

4 — İptidai Mesleğe Yönelme,

5 — Muhtelif meslek ve faaliyet kolları hakkında malûmat,

6 — Sakatlar, Malûller için Mesleğe Yönelme,

7 — Mesleğe Yönelmenin koordinasyonunu temine matuf idarî tedbirler,

8 — Araştırma standardizasyonunun tertiplenmesi,

9 — Mesleğe Yönelme hakkındaki tam bir dosyanın normal muhteviyatı.

Diğer taraftan, komisyonumuz İkinci Milletlerarası Meslekî İstişare Seminerine iştirak etmiş olan üyelerden, yukardaki anketin kendi memleketlerinde hangi resmî makamlara, organizasyonlara veya enstitülere tevdiî gerektiğini A.İ.O.P. ye bildirilmelerini ve soruların sıhhatli olarak zamanında cevaplandırılarak iade edilmesi hususuna alâka göstermelerini talep etmeğe karar vermiştir.

VI

NETİCE

Memleketimizde Mesleğe Yönelme Faaliyetleri ;

Memleketimizde Mesleğe Yönelme faaliyetleri 1946 yılında Ankara'da Teknik Öğretim Okulunda kurulmuş olan Psikoteknik laboratuvarı ile başlamıştır. Ayrıca; bazı işyerlerinde meselâ istan-smda, dünyanın her tarafında ehemmiyet verilen bir asgar' ücret

bul Belediyesine
ait İ.E.T.T.
İdaresinde,
bilhassa otobüs
şoförleri-le
vatmanların
mecburî olarak
geçirildikleri bir
Psikoteknik
Labo-ratuvar
halen faaliyette
bulunmaktadır.

Ayrıca, 1951
-1952 yılları yaz
aylarında, İş ve
İşçi Bulma Genel
Müdürlüğü
tarafından Ankara
- İstanbul -
İzmir'de tecrübe
mahiyetinde
olarak bilhassa
gençler için
Mesleğe Yönelme
servisi açılmıştır.

Maarif
Vekâletinin de aslî
vazifeleri
meyanında
bulunan Mesleğe
Yönelme
faaliyetlerinin
inkışafını
sağlamak üzere,
Çalışma Vekâleti
ile işbirliği
yapılarak İş ve İşçi
Bulma
Kurumunda bir
Psikoteknik
Laboratuvarı,
Seleksiyon ve
Oryantasyon
profesyonel işleri
için bir servis
ihdas edilmelidir.

Maarif
Vekâleti, bilhassa;
tahsil çağındaki
gençlerle meşgul
olmalı, İş ve İşçi

Bulma Kurumu ise; bu mesaiye iştirakle beraber; iş hayatına atılacak genç ve kâhillerin, kalifiye işçi yetiştirilmek üzere kurslara alınacak namzetlerin ve umumiyetle mesleki ve mesleksiz iş arayan vatandaşların kabiliyetleri ve istidatlarına uygun mesleklere yöneltilmesine çalışılmalıdır.

Bu mesaî, büyük şehirlerde ve bilhassa, ilk defa İstanbul'da tatbik mevkiine konulduktan sonra, modern usullerle geliştirilerek yurdun diğer bölgelerine de teşmil edilebilir kanaatindeyim.